

Haberler

Lizbon'daki AB Uyuşturucu Ajansından

AVRUPA 2019 UYUşTURUCU RAPORU: ÖNEMLİ NOKTALAR

Rekabetçi uyuşturucu pazarında rekor seviyede kokain yakalamaları

(6.6.2019, LİZBON — **AMBARGO 11:30 Orta Avrupa saati/10:30 Batı Avrupa Saati/Lizbon saati**)

Bugün Brüksel'de **AB Uyuşturucu Ajansı (EMCDDA)** tarafından yayınlanan **2019 Avrupa Uyuşturucu Raporu: Eğilimler ve Gelişmeler** 'e göre; Avrupa'da rekor düzeyde yakalamalar ile kokain bulunabilirliğinde artış olduğu görülmektedir ⁽¹⁾. Bu raporun yıllık genel bakışında, Ajans, eroin ve yeni sentetik opioidlerle (afyon türevleriyle) ilgili zorlukları, kenevir pazarındaki son gelişmeleri, Avrupa'nın sentetik uyuşturucu üretimindeki artan rolünü ve dijital teknolojilerin uyuşturucu alanında sağlık yararları için kullanımını araştırmaktadır.

Avrupa Birliği Göç, İç İşleri ve Vatandaşlık Yetkilisi Dimitris Avramopoulos şöyle demektedir: "Günün raporu, Avrupa'nın uyuşturucu fenomeninin karmaşık doğasını göstermektedir. Uyuşturucular, dünyadaki milyonlarca vatandaşın hayatını etkileyen ve toplumlarımız için sürekli gelişen çok yönlü bir tehdit olmaya devam etmektedir. Hem arz hem de talebi ele alan daha koordineli bir yaklaşıma ihtiyacımız bulunmaktadır. Psikoaktif maddeleri yasaklamak için yeni kurallarımız ve uluslararası ortaklarla geliştirilmiş işbirliğine yönelik çabalarımız meyvelerini vermektedir. Ancak dijitalleşmenin uyuşturucu pazarındaki rolüne de bakmamız gerekmektedir. Kaybedecek zamanımız yoktur. Ulusal, Avrupa ve uluslararası seviyelerde koordinasyonu sağlamamız gerekmektedir. AB uyuşturucu ajansımızla birlikte, bu çabalarda öncül bir rol oynamaya devam edeceğiz".

EMCDDA raporu, çoğu yasa dışı maddenin devam eden yüksek bulunabilirliği hususunu vurgulamaktadır. Son veriler, Avrupa'da (AB-28, Türkiye ve Norveç'te) yılda 1 milyondan fazla yasa dışı uyuşturucu yakalamasının rapor edildiğini göstermektedir. AB'de 96 milyondan fazla yetişkin (15-64 yaş arası) yaşamları sırasınca yasa dışı bir uyuşturucu denemiş olup, tahmini 1,2 milyon kişi de yasa dışı uyuşturucu kullanımı nedeniyle her yıl tedavi görmektedir (AB-28). 2018 yılında AB'de 55 adet yeni psikoaktif madde (NPS) ilk kez tespit edilmiş, böylece ajans tarafından izlenen toplam madde sayısı 730'a ulaşmıştır.

EMCDDA Direktörü Alexis Goosdeel şunları dile getirmektedir: "Uyuşturucu alanında karşılaştığımız zorluklar büyümeye devam etmektedir. Bizler sadece kokain gibi bitki bazlı uyuşturucuların yerleşik bulunabilirliğinin arttığına dair işaretlerin mevcudiyetine değil, Avrupa'da sentetik uyuşturucu ve uyuşturucu üretiminin önem kazandığı giderek gelişen bir pazara tanık olmaktadır. Bu da, oldukça güçlü sentetik opioidlerin kullanımıyla ilgili problemlerde, MDMA ve amfetaminler için yeni üretim tekniklerinde ve morfinlerin Avrupa sınırları içinde eroine dönüştürülmesiyle ilgili son gelişmelerde görülebilmektedir."

Kokain: Yakalama kayıtları, Yeni dağıtım yöntemleri ve Artan sağlık sorunlarına dair kanıtlar

Kokaine ilişkin son veriler, hem kokain yakalamalarının hem de ele geçirilen kokain miktarının rekor düzeyde olduğunu göstermektedir. AB'de 2017'de bildirilen 104.000'nin üzerindeki kokain yakalamasında (2016'da 98.000) 140,4 ton miktarında kokain ele geçirilmiş olup, bu miktar 2016'da ele geçirilen miktarın (70.9 ton) yaklaşık iki katıdır (Şekil 1.6). Kokainin perakende fiyatı sabit kalmış olsa dahi, sokak düzeyindeki sağlığı 2017 yılından evvelki 10 yıl içinde en yüksek seviyesine ulaşmıştır (Veri Grafiği-Infographic, s. 26). Kokain, Avrupa'ya muhtelif yol ve vasıtalarla girmektedir. Ancak deniz taşımacılığı konteynerleri kullanılarak yapılan büyük hacimli kaçakçılıktaki artış büyük bir zorluk olarak ön plana çıkmaktadır.

Sosyal medya, darknet pazarları ve şifreleme tekniklerinin kullanılmasının, daha küçük grupların ve bireylerin uyuşturucu ticaretine katılmalarını sağlamada artan bir rol oynadığına dair kanıtlar bulunmaktadır. Kokain pazarına bakıldığında, girişimcilik, yenilikçi dağıtım yöntemlerinde görülebilmektedir. Buna bir örnek, hızlı ve esnek teslimat sağlayan kuryelerin bulunduğu kokain “çağrı merkezleri” nin mevcudiyetidir. Kokain ticaretinin potansiyel bir “uberizasyonunu” (2) yansıtan bu tür yöntemler - satıcıların ürünün kendisinin ötesinde ek hizmetler sunarak rekabet ettikleri rekabetçi bir pazarın işaretçisidir.

Kokain, geçen yıl içinde yaklaşık 2.6 milyon genç yetişkin (15–34 yaş arası) tarafından kullanımıyla AB’de en yaygın kullanılan yasa dışı uyarıcı olmuştur (2017 tahmini). Kentsel atık sularındaki uyuşturucu kalıntıları üzerine yapılan son bir araştırma, 2017 ve 2018 yılları arasında, 38 kentin 22’sinde kokain metabolitlerinde artış olduğunu ortaya koymakta, bu döneme ait veriler ile birlikte, 2017 yılında da rapor edilen artış eğilimini teyit etmektedir. 2018’de, günde 1.000 kişi için, günlük standartlaştırılmış en yüksek kalıntılar **Belçika, İspanya, Hollanda ve Birleşik Krallık’taki** şehirlerde kaydedilmiştir. **Doğu Avrupa’daki** bazı şehirlerde, son veriler düşük seviyeden olsa bile bir artış göstermektedir (Bkz. Şekil 2.4).

Kokain arzındaki artışın, daha fazla rapor edilen sağlık sorunları ile bağlantılı olduğuna dair işaretler bulunmaktadır. Son tahminler, yaklaşık 73.000 kullanıcının kokainle ilgili problemler için özel uyuşturucu tedavisi altına alındığını göstermektedir. Belirgin olarak endişe verici olan ise, özellikle zarar verici bir kokain tüketim şekli olan crack kokaine bağlı problemler için tedavi altına alınan 11.000 kişidir. İlk kez bir kokain sorunundan dolayı tedaviye ihtiyaç duyduğunu rapor eden “yeni” kullanıcı sayısı, 2014 ile 2017 arasında %37 artmıştır. Bu da tedavi gereksinimlerinin arttığını ortaya koymaktadır. Kokain ayrıca 2017 yılında, 18 Avrupa ülkesinde 26 nöbetçi hastane ağı tarafından kaydedilen, uyuşturucuya bağlı hastane acil durum sunumlarında en sık rapor edilen yasa dışı uyuşturucu idi (Euro-DEN Plus) (Şekil 3.8).

Eroin: Pazar Değişikliklerinin Belirtileri

Eroin, Avrupa uyuşturucu pazarında hala en yaygın yasa dışı opioid olup, uyuşturucuya bağlı sağlık maliyetleri ile sosyal maliyetlerdeki ana faktörlerden birisidir. AB’de ele geçirilen eroin miktarı, 2017’de bir tondan fazla artarak 5.4 tona çıkmış, ayrıca Türkiye’de de (bir miktarı AB pazarına yönelik olmak üzere) 17.4 ton ele geçirilmiştir. AB’de 2017 yılında ele geçirilen ve eroinin öncül maddesi olan 81 ton kimyasal asetik anhidrit ile sevkiyatları durdurulan 243 ton, endişe verici bir gelişmedir (Tablo 1.2). Ek olarak, AB ülkelerinde (**Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, İspanya ve Hollanda’da**) son yıllarda bu öncül madde kullanılarak, morfinden eroin üreten laboratuvarlar da keşfedilmiştir. Eroin saflığı yüksek kalmakta olup, perakende fiyatı ise nispeten düşüktür (son on yılda düşmüştür) (Infographic, s. 24).

Avrupa, küresel **Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi** doğrultusunda, toplum sağlığını tehdit eden viral hepatit ile mücadele etmeyi amaçlamaktadır. Hastalığa en yüksek derecede maruz kalan ve bulaşma riski yüksek olan ve eroin veya diğer uyuşturucuları kendilerine enjekte eden kişilere, HBV ve HCV önleme, test ve bunların tedavisine daha fazla erişimin sağlanması, bu hedefe ulaşmakta merkezi önem taşımaktadır.

EMCDDA raporu, özellikle **Doğu Avrupa’nın** bazı bölgelerinde, viral hepatit tedavisi için önlemlerin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Yeni Sentetik Opioidler: Büyüyen bir endişe

Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’daki mevcut opioid salgını, büyük ölçüde sentetik opioidlerin, özellikle de fentanil ve türevlerinin kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Bu maddeler şu anda **Avrupa’daki** uyuşturucu pazarının sadece küçük bir kısmını temsil etse de, zehirlenme ve ölümlerle neticelenen ilgili kullanımı giderek artan bir endişe kaynağıdır. Avrupa’da 2018’de, genellikle toz, tablet ve sıvı şeklinde olmak üzere on bir yeni sentetik opioid tespit edilmiştir. Binlerce sokak dozu üretmek için yalnızca çok küçük bir hacimsal miktara ihtiyaç duyulduğundan, bu maddelerin gizlenmesi ve taşınması kolaydır. Bu da hukuki yaptırım ve gümrükler için bir zorluk teşkil etmektedir.

Fentanil türevleri, **EMCDDA** tarafından izlenen 49 yeni sentetik opioidin çoğunluğunu oluşturmaktadır. Avrupa’da 2018’de, ilk defa altı adet fentanil türevi tespit edilmiştir (2009’dan beri 34 adet tespit edilmiştir). En son verilerde de görüleceği üzere, oldukça tesirli olan bu uyuşturucular, ele geçirilen tüm yeni sentetik opioidlerin %70’ini oluşturmaktadır (Şekil 1.12). Bu ailedeki en etkili uyuşturuculardan birisi olan karfentanil’in,

300'den fazla kez yakalandığı rapor edilmiştir. Fentanil türevlerinin (N-fenetil-4-piperidon) üretimi için toplam 4.5 kg öncül kimyasal madde de AB'de ele geçirilmiştir (Tablo 1.2).

Uyuşturucu tedavisinin izlenmesinden elde edilen veriler, opioid ile ilgili bir sorun için uyuşturucu tedavisi altına alınan her beş kullanıcıdan birinin (%22), şimdiki ana sorununun uyuşturucu olarak eroin yerine yasal veya yasa dışı sentetik opioid olduğunu rapor ettiklerini göstermektedir (Şekil 2.13). Bu da, opioid içeren ilaçların artık Avrupa uyuşturucu sorununda önemi giderek artan bir rol oynamakta olduğunu göstermektedir.

Esrar: Avrupa'nın en köklü uyuşturucusunda yeni gelişmeler

Esrar, Avrupa'da en yaygın kullanılan yasa dışı uyuşturucu olmaya devam etmekte olup, bu uyuşturucunun yaygınlığı, ele geçirilmesi ve yeni tedavi talepleri, ilgili verilerde açıkça görülmektedir. 17.5 milyon civarında genç Avrupalı'nın (15-34 yaş arası), son bir yılda esrar kullandığı tahmin edilmektedir (AB-28 - 2017 tahmini).

AB Üye Devletleri 2017'de, Avrupa'nın en fazla ele geçirilen uyuşturucusu haline gelen 782.000 kenevir ürünün (ot, reçine, bitki ve yağ) ele geçirdiğini rapor etmiştir. Ele geçirilen kenevir reçinesi miktarı, bitkisel kenevir miktarından iki kat daha fazladır (466 tona karşılık 209 ton). Yeni bir **EMCDDA** etüdü ⁽³⁾, son on yılda bitkisel kenevir ve reçinenin içeriğindeki tipik tetrahidrokanabinol'un (THC) ⁽⁴⁾ ikiye katlandığını ve potansiyel zararlarla ilgili endişeleri artırdığını ortaya çıkarmıştır. Reçinenin durumuna bakıldığında ise, yüksek derecede tesirli bitkilerin sunumu ve AB piyasası için ana reçine üreticisi olan **Fas'ta** yeni üretim tekniklerinin olası kullanımı, ortalama etkinliğin artmasını güdecek muhtemel noktalar olacaktır.

AB'de yetişkinlerin yaklaşık %1'inin (15-64 yaş arası) günlük veya neredeyse günlük esrar kullanıcısı olduğu tahmin edilmektedir. Avrupa'da 2017'de, yaklaşık 155.000 kişi bu uyuşturucunun kullanımı ile ilgili sorunlar için uyuşturucu tedavisi altına alınmış; bunlardan yaklaşık 83.000 kişi de ilk kez tedaviye başlamıştır (Infographic, s. 44). Esrar, günümüzde uzman uyuşturucu tedavi birimlerine yeni giren ve kullanıcılar tarafından temel başvuru sebebi olan en çok anılan maddedir.

Esrar: Yeni ürünler, karmaşık politika alanındaki zorluklara zorluk katmaktadır

AB dışında yasal rekreasyon kenevir pazarlarının oluşturulması, ürün geliştirmede (örneğin, e-sıvılar, yenilebilir ürünler ve konsantre ürünler) yenilikçiliği teşvik etmekte olup, bunların bir kısmı şu anda Avrupa pazarında görünmekte ve uyuşturucu tespiti ve kontrolü için yeni bir sorun teşkil etmektedirler.

Esrar, en çok bilinenleri tetrahidrokanabinol (THC) ve kannabidiol (CBD) olan birçok farklı kimyasal içermektedir. Esrar pazarındaki hızlı gelişmelere bir örnek te, bazı AB ülkelerinde özel uzmanlık veya sağlık gıda mağazalarında satışı yapılan düşük THC ürünlerinin ortaya çıkmasıdır ⁽⁵⁾. Satışlar, bu ürünlerin %0,2 'den veya %0,3 'ten daha az THC içerdiği ve bu nedenle sarhoş edici etkisi olmayan veya az olduğu veya mevcut uyuşturucunun kontrol yasaları içine girmediği iddiasıyla gerçekleştirilmektedir. Bazen bu ürünlerin CBD içeriği, bu maddenin yararlı özelliklere sahip olabileceği savıyla vurgulanmaktadır. Şu anda bitki, sigara karışımları, haplar, losyonlar ve kremler dahil olmak üzere bir dizi ürün mevcuttur. Bazı ülkeler düşük THC ürünlerinin satışlarını cezai yaptırımlara tabi tutmakta iken, diğerlerinin lisans olmadan işlem görmelerine izin vermeleri, yasal düzenleme sorunlarını ortaya çıkarmaktadır.

Sentetik uyuşturucu üretiminde Avrupa'nın büyüyen rolü

Rapor, Avrupa'daki sentetik uyuşturucu üretiminin büyümekte, farklılaşmakta ve daha yenilikçi hale geldiğinin görülmekte olduğunu belirtmektedir. Sentetik uyuşturucuların üretilmesi için gerekli kimyasalların imalinde yeni maddeler kullanılmaktadır. Hedef, tespit edilmeyi önlemeyi amaçlamakta ise de, bunlar daha karmaşık işlemlere tabi tutulmayı gerektirmektedirler (bu işlemler ek olarak tehlikeli atıklar yaratabilir). Bu da, en son verilerde hem MDMA, hem de amfetamin ve metamfetamin için alternatif öncül maddelerinin ve bunun yanı sıra APAA ve PMK'nın glisik türevlerinin ele geçirilmesinde bir artış yansıtılmaktadır. (Tablo 1.2).

AB'de 2017'de, hepsi **Hollanda'da** bulunan 21 adet MDMA laboratuvarı (2016'dan 11 adet fazla) sökülüp demonte edilmiştir. **Belçika'da** kimyasal atık dökülmesi rapor edilmiş, MDMA üretiminin gerçekleştirildiği öne sürülmüştür. Son veriler, "ekstazi" tabletlerindeki MDMA içeriğinin, 2017'de son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaştığını göstermektedir. **EMCDDA**, AB'de 2007'den bu yana en yüksek rakam olan 6.6 milyon adet MDMA

tabletinin ele geçirildiğini rapor etmektedir. Açık kaynak bilgileri ve darknet etkinliğinin izlenmesinden, MDMA'nın küresel tedarikinde Avrupa'nın önemli bir rol oynamakta olduğunu göstermektedir. Bu, komşu AB ülkelerindeki ele geçirmelerle de kanıtlanmaktadır. **Türkiye**, o yıl tüm AB Üye Devletlerinden daha fazla MDMA tableti (8,6 milyon adet) ve daha fazla amfetamin (6,6 ton) ele geçirmiştir. Bunun yanı sıra, olağanüstü yüksek hacimde (658 kg) metamfetamin (AB'de ele geçirilen toplam 662 kg'a yakın) ele geçirmiştir.

Metamfetamin ve amfetamin saflığı on yıl öncesine göre daha yüksek olup, Avrupa'da 2017'de 0.7 ton metamfetamin ve 6.4 ton amfetamin ele geçirilmiştir. Metamfetamin üretimi, **Çek Cumhuriyeti'nde** ve komşu ülkelerin sınır bölgelerinde yoğunlaşırken, bir miktar üretimde **Hollanda'da** yapılmaktadır. Atık su ve diğer verilerden, genellikle az miktarda ve tarihsel olarak **Çek Cumhuriyeti** ve **Slovakya'da** yoğunlaşan metamfetamin kullanımının, şu anda **Kıbrıs'ta, Almanya'nın doğusunda, İspanya, Finlandiya ve Norveç'te** mevcut olduğu görünmektedir (Şekil 2.11). Amfetamin ile ilgili olarak, 2017 ve 2018 yıllarına ait atık su verileri olan şehirlerde, 38 şehirden 21'inde amfetamin tespitlerinde artış olduğu rapor edilmiştir (Şekil 2.10).

M-sağlık: Coğrafi konum ve sanal gerçeklik, Uyuşturucu sorunlarına cevap vermede yeni araçlar

Günümüzde mobil cihazların yaygın olarak kullanılması, m-sağlık "uygulamalar" ının (mobil sağlık uygulamalarının) uyuşturucuya bağlı sağlık hizmetlerine erişimin artırılması manasında büyük bir potansiyel yaratmaktadır. Rapora göre, bu tür yeni özgün dijital çözümler uyuşturucuyu önleme, tedavi altına alınma ve zararı azaltmada artan bir şekilde kullanılmaktadır.

Rapor, bilginin dağıtılmasından (örneğin hizmetlere erişim), destekleyici müdahalelere (örneğin uyuşturucu kullanım günlükleri) ve iyileşme (örneğin, kendi kendine yardım uygulamalarına) kadar farklı birincil amaçlara sahip bir dizi m-sağlık uygulaması sunmaktadır (Şekil 3.2). Uyuşturucu enjekte eden kişilerin, iğne ve şırınga paylaşım noktaları bulmalarına yardımcı olan konum belirleme işlevinin kullanımı da yenilikçi bir örnektir. Ayrıca, şiddetli arzu uyandıran, sürükleyici bir şekilde uyuşturucuya bağımlı ortamları yeniden oluşturan sanal gerçeklik teknolojisinin (kulaklıkların) kullanılması da analiz altına alınmıştır. Avrupa'da geliştirilen çok sayıda m-sağlık uygulaması, genç kullanıcıları ve özellikle de partilere katılan kişileri hedeflemekte ve zararların azaltılmasına dair bilgilerin yayılmasına odaklanmaktadır. Şu anda birçok m-sağlık uygulaması mevcut olmasına rağmen, yakın tarihli **EMCDDA** etüdüleri bu uygulamalara her zaman güçlü kalite standartları, veri koruma kuralları ve değerlendirme kriterlerinin eşlik etmediğini tespit etmiştir ⁽⁶⁾.

EMCDDA Yönetim Kurulu Başkanı Laura d'Arrigo konuyu şöyle sonlandırmaktadır: "2019 Avrupa Uyuşturucu Raporu, uyuşturucu politikası gelişmelerinin yansımaları amacıyla kritik bir zamanda önümüze gelmekte olup, önümüzdeki yıl da AB uyuşturucu stratejisinin nihai değerlendirmesini (2013-20) göreceğiz. Bu süre zarfında, Avrupa, kontrole tabi olmayan çok sayıda maddenin ortaya çıkması da dahil olmak üzere, uyuşturucu fenomeninde bazı dramatik değişikliklerle karşı karşıya kalmıştır. Mevcut uyuşturucu sorunlarının kavranması, hızlı değişen bu karmaşık alanda gelecekteki zorluklara hazırlanmak için bize imkân sağlamaktadır. Bu nedenle EMCDDA'nın, bugün Avrupa'nın uyuşturucu durumunun kanıta dayalı analizlerini sağlamadaki rolü çok önemlidir".

Notlar

⁽¹⁾ 2019 Avrupa Uyuşturucu Raporu paketi www.emcdda.europa.eu/edr2019 adresinde mevcuttur. Bu raporda yer alan tüm grafikler, analizler ve verileri ilgili Referans süresi, 2018 yılının sonuna kadarki uyuşturucu durumu içindir. Bu haber duyurusunda alıntı yapılmış olan rakam ve grafikler, raporun kendisinde yer almaktadır. Ek rakamlar ve tablolar, 2019 İstatistik Bülteninde bulunabilir (www.emcdda.europa.eu/stats/2019).

⁽²⁾ Uberizasyon: Özellikle mobil teknolojiyi kullanmak suretiyle, farklı bir satın alma veya kullanma yöntemi sunarak, bir hizmet için piyasayı değiştirme süreci veya işlemi (Collins İngilizce Sözlüğü'nden).

⁽³⁾ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/add.14525>

⁽⁴⁾ Tetrahidrokanabinol (THC), esrarın sarhoş edici etkilerinden büyük ölçüde sorumludur.

⁽⁵⁾ www.emcdda.europa.eu/news/2018/low-thc-cannabis-products-being-sold-in-the-EU%E2%80%93key-legal-issues

⁽⁶⁾ www.emcdda.europa.eu/publications/emcdda-papers/m-health-applications-for-responding-to-drug-use